

En ny ungdomsuddannelse – hpx

Anbefaling 2.1.a: Der etableres en ny toårig praksisorienteret almindennende ungdomsuddannelse – hpx, Højere Praktisk Eksamen. Uddannelsen erstatter 10. klasse og grundforløbets 1. del på erhvervsuddannelserne. Med skabelsen af denne uddannelse vil unges uddannelseslandskab få to hovedveje videre fra grundskolen: Den praksisorienterede vej (hpx) og den mere abstrakte og teoretiske (gymnasiale) vej.

Anbefaling 2.1.b: Hpx skal, på linje med andre ungdomsuddannelser, afsluttes med et studiekompetencegivende eksamensbevis, og dette bevis giver mulighed for en hpx-hue ligesom de velkendte htx-, hhx- og stx-studenterhuer.

Anbefaling 2.1.c: Hpx-uddannelsens indhold skal pege i retning af en erhvervsuddannelse, men den indrettes på en måde, så ingen uddannelsesmulighed efter hpx er udelukket. Hf- og eux- fag¹ gøres til valgfag på hpx, og en færdiggjort hf eller eux vil åbne for andre uddannelser – herunder professionsbacheloruddannelser.

En ny ungdomsuddannelse – hpx, Højere Praktisk Eksamen

Kommissionen anbefaler, at der etableres en ny toårig ungdomsuddannelse – hpx, Højere Praktisk Eksamen. Sigtet med hpx er at øge søgningen mod erhvervs-, erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne og at mindske frafaldet fra disse uddannelser. Det skal samtidig bidrage til at reducere gruppen af unge, som ikke får en uddannelse. Det skal bl.a. ske ved, at flere unge får en stærk praksisrettet almindennende ungdomsuddannelse som faglig og social ballast, inden de skal vælge en konkret erhvervskompetencegivende uddannelse.

Hpx skal have en erhvervs- og professionsrettet profil, som retter sig mod unge, der kommer direkte fra 9. klasse og potentielt andre forberedende og specialiserede tilbud. Etableringen af hpx er en markant nyskabelse i uddannelseslandskabet, og hpx skal erstatte de nuværende tilbud om 10. klasse (ekskl. specialtilbud), grundforløbets 1. del på erhvervsuddannelserne og første halve år af den toårige hf-uddannelse. Målgruppen på hpx vil være unge, der i dag direkte efter grundskolen tilgår grundforløbets 1. del (GF1) på erhvervsuddannelserne, hf eller eux.

Efter omlægningen vil unge efter grundskolen have to hovedveje – hpx og de gymnasiale uddannelser – der har hver sin faglige profil. Undervisningen på hpx skal være kendetegnet ved praksis- og anvendelsesorienteret undervisning med bæredygtige undervisningsmiljøer og stærke hold- og ungefællesskaber på institutionerne og udgøre et klart alternativ til de treårige gymnasiale uddannelser.

Kommissionen anbefaler, at eleverne modtager et studiekompetencegivende eksamensbevis og en hpx-hue, når de har afsluttet hpx, svarende til på de gymnasiale

¹ Betegnelsen dækker over fag på gymnasialt C-niveau.

uddannelser. I dag skal unge have gennemført *hele* erhvervsuddannelsen, før de modtager et uddannelsesbevis.

Kommissionen anbefaler, at hpx især peger i retning af erhvervsuddannelserne, men at ingen uddannelsesmulighed efter hpx udelukkes. Unge kan efter hpx tilgå grundforløbets 2. del på erhvervsuddannelserne eller – via hf og eux – erhvervsakademi- og professionsbachelor- og universitetsuddannelserne. For at tilgå hf eller eux efter hpx kræves det, at der vælges specialiseringen rettet mod hf og eux på det sidste halve år af hpx.

Yderligere anbefaler kommissionen, at det skal være muligt at tilgå nogle erhvervsakademiuddannelser efter afslutningen på hpx, hvis eleven på hpx har valgt fag på det efterspurgte niveau. Konkret anbefaler kommissionen, at et ekspertudvalg i forbindelse med implementeringsarbejdet afsøger, hvordan hpx kan give adgang til nært beslægtede erhvervsakademiuddannelser. Det kan fx ske med bestemte fagpakker og/eller valgfag på hpx.

Det er afgørende at finde de rette balancer i uddannelsens strukturer og indhold, så der tages hensyn til uddannelsens forskellige formål. På den ene side skal der tages hensyn til, at elevernes valg af uddannelse udskydes og eleverne får tilknytning til deres stamklasse. På den anden side skal der tages hensyn til muligheden for faglig specialisering, fx gennem opdeling af eleverne på faglige linjer.

Der skal ligeledes findes balancer, der kan understøtte bæredygtige uddannelses tilbud over hele landet. Fx skal der findes den rette balance i antallet og udformningen af linjer og fag, der både kan understøtte bæredygtige holdfællesskaber i geografiske områder med lav elevvolumen og gøre hpx interessant for de unge og relevant ift. videre uddannelse.

Endelig skal der findes en balance således, at hpx kan favne forskellige elever med meget forskellige faglige behov og interesser, der forventes at gå på uddannelsen. Hpx skal fx både favne elever, som i dag vælger grundforløbets 1. del på erhvervsuddannelserne og hf. Undervisningen skal balancere praktisk og teoretisk undervisning og imødekomme, at undervisningen på hf og grundforløbets 1. del i dag er rettet mod forskellige formål – hhv. en gymnasial uddannelse og en erhvervsuddannelse.

Kommissionen anbefaler, at arbejdet med at skabe en implementeringsmoden model for hpx, herunder uddannelsens struktur og indhold, forankres i et ekspertudvalg, *jf. anbefaling 2.10*.

Eksempel på struktur og indhold i hpx

I det følgende skitseres kommissionens anbefalinger til arbejdet med struktur og indhold på hpx samt et eksempel på, hvordan hpx kan udformes. Kommissionen anbefaler, at hpx starter med en høj grad af praktiskbaseret undervisning, hvor eleverne lærer de forskellige muligheder inden for erhverv og professioner at kende, og at det teoretiske først fylder mere senere i uddannelsen. Nedenstående

er blot ét eksempel på, hvordan hpx kan indrettes, da kommissionen anbefaler, at arbejdet med at skabe en model for hpx forankres i et ekspertudvalg.

Hpx er delt i to forløb: Først et fællesforløb af halvandet års varighed tilrettelagt i stamklasser inden for linjer med forskellig faglig profil. Herefter et specialiseringsforløb, hvor den enkelte elev vælger mellem enten 1) et forløb mod en erhvervsuddannelse eller 2) et forløb, som kvalificerer til eux og hf.

Det specialiserende forløb omfatter det sidste halve år af hpx, hvoraf en mindre del af undervisningen fortsat kan ligge i stamklassen.

Fag og undervisning

I hpx vil eleverne møde tre forskellige typer af fag:

- Almene fag (50 pct. af undervisningen): Fx dansk eller matematik som gennemføres på D- eller C-niveau, alt efter specialisering.
- Praktiske fag (30 pct. af undervisningen): Fx madværksted, klinik og pleje, byggeværksted, forhandlingsteknik, som skal give unge praktisk erfaring med erhvervsrettede fagområder.
- Livsstilsfag (20 pct. af undervisningen): Fx idræt, musik, drama, hvor unge får mulighed for at udfolde sig fysisk og kreativt.

Studier fra erhvervsuddannelsesområdet viser, at undervisning, der relaterer sig til praksis, har en positiv betydning for målgruppens motivation for uddannelsen, fordi elevernes lyst til at lære øges, når de kan se, at de kan anvende det, de lærer.² Udgangspunktet for undervisningen på hpx er derfor praksisnær undervisning, som enten tager form af praksisbaseret undervisning – fx i et værksted, hvor eleverne udvikler en færdighed eller en kompetence – eller praksisrelateret undervisning. Undervisningen i almene fag kan tage udgangspunkt i eller relatere sig til praksis, fx ved at fagets teori anvendes til at løse en arbejdsopgave eller et problem inden for et erhverv eller en anden form for praksis. Et fag som psykologi kan fx indeholde forhandlingsteknik eller virksomhedsforhold, relationer og motivation og på den måde skabe sammenhæng og understøtte praktiske fag.

Den praksisnære undervisning skal understøttes af elementer som erhvervspraktik, virksomhedssamarbejder, åben skole og samarbejder med andre uddannelser, der skal indgå som en central præmis for tilrettelæggelsen af en række fag på hpx.

Fællesforløb fordelt på fem linjer med forskellig faglig profil

Faglig motivation og trivsel næres af faglige fællesskaber.³ For at understøtte opbygningen af stærke undervisningsmiljøer samt understøtte fundamentet for motivation og fællesskaber, hvor unge mødes om fælles faglige interesser og aktiviteter, kan hpx tilrettelægges med fem linjer med forskellige faglige profiler.

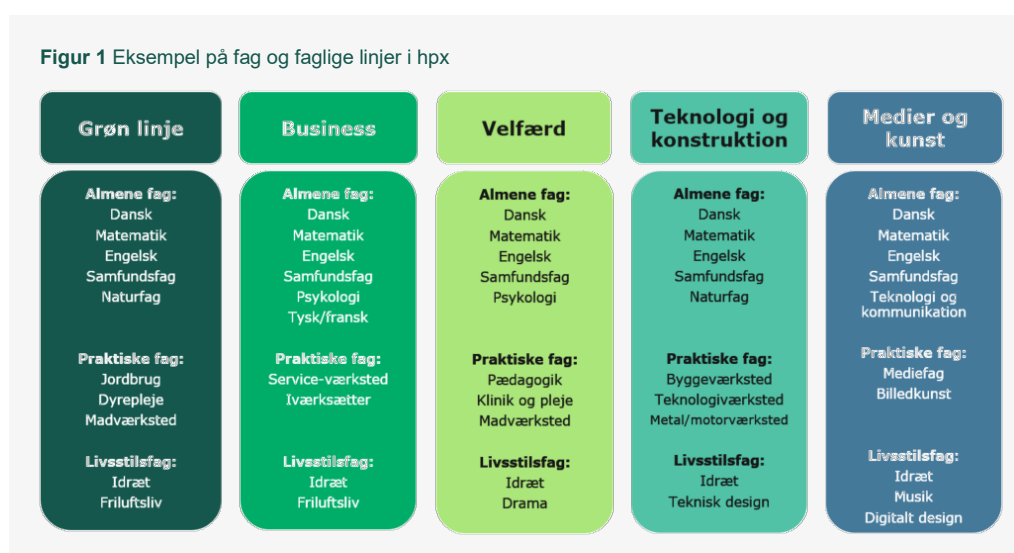
² Rambøll (2018): *Kortlægning. Styrket søgning og gennemførelse af end.*

³ Epinion (2020): *God praksis for undervisningsmiljøer på erhvervsuddannelserne, Danmarks Evalueringsinstitut, EVA* (2021): *Inspiration til bedre eleverivsel på erhvervsuddannelser.*

Eleverne skal i eksemplet vælge linje forud for påbegyndelsen af hpx. Valget af linje er udelukkende et interessevalg, og vil ikke være bindende eller begrænsende for elevens videre muligheder for valg af uddannelse og erhverv efter hpx. Eleverne kan også skifte linje undervejs i hpx – fx efter et halvt år.

Linjerne har et fagligt og tematisk overlap med eksisterende hovedområder på erhvervsuddannelserne og hf-fagpakker. Derfor har linjerne også et naturligt sigte mod konkrete erhvervs- og professionsområder. Fagene på de enkelte linjer skal bidrage til, at eleverne får en tydelig fornemmelse af mulige efterfølgende erhvervs- og professionsvalg.

Hver af de fem linjer kan indeholde en række profilfag, som er specifikke for linjerne. Det kan dreje sig om almene fag, praktiske fag, og livsstilsfag. Fx kan profilfag inden for den grønne linje omfatte naturfag, madværksted, jordbrug, dyrepleje og friluftsliv, jf. figur 1. Ud over profilfagene indeholder alle fem linjer fagene dansk, matematik, engelsk og idræt.

Specialiseringsforløb

Det sidste halve år af hpx er sammensætningen af fag bestemt af, hvilken videre uddannelse eleven ønsker at specialisere sig mod. Elever, der efterfølgende ønsker at tage en hf-uddannelse eller et eux-forløb har brug for at gennemføre almene fag på gymnasialt niveau, svarende til første halve år af det nuværende toårige hf, således at disse elever kan færdiggøre hf med 1½ års yderligere undervisning. For elever, der skal videre på en erhvervsuddannelse, er det mere hensigtsmæssigt med praktik og flere praktiske fag.

Prøve og eksamen

Hpx fuldføres med en afsluttende eksamen med prøveformer, som det kendes fra 10. klasse, hf og erhvervsuddannelserne, herunder også praksisbaserede prøveformer.

Omdannelse af 10. klasse

Anbefaling 2.2: 10. klasse flyttes ind i den nye hpx-uddannelse. Specialtilbud på 10. klassetrin påvirkes ikke, ligesom efterskoler også fremover skal kunne udbyde et ungdomsår efter 9. klasse – men uden eksamen.

Som konsekvens af kommissionens anbefaling om omlægning af ungdomsuddannelseslandskabet, herunder introduktionen af hpx, følger en række ændringer til det uddannelsessystem, som vi kender i dag. Det indebærer, at 10. klasse omdannes og delelementer herfra tilføjes til hpx.

Omkring halvdelen af en 9. klasseårgang vælger i dag at tage 10. klasse. Det vil med kommissionens anbefaling ikke være muligt for elever fremover at tage 10. klasse, dog gives der fortsat mulighed for et års ekstra undervisning for elever, der anmoder om og bliver visiteret til et specialundervisningstilbud efter samme visitationskriterier som i dag.

10. klasse på efterskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud skal ligesom frie fagskoler ikke omdannes. Tilbuddene skal i udgangspunktet udbydes de samme steder med samme økonomi og med samme organisationsformer som i dag. Nyt tilskud til efterskoler beskrives særskilt i faktaark til anbefaling 2.3.

I et regneeksempel vil omdannelsen af 10. klasse på folkeskoler samt på fri- og privatskoler alt andet lige være forbundet med mindreudgifter på 2.400 mio. kr., *jf. tabel 1*. Her kan 600 mio. kr. henføres til tilskud til undervisning, mens 1.800 mio. kr. isoleret kan henføres til arbejdsudbudsvirkninger. Det bemærkes, at mindreudgifterne ved at omdanne 10. klasse skal ses i sammenhæng med den samlede økonomi ved kommissionens anbefaling om at omlægge ungdomsuddannelserne, herunder introduktionen af hpx.

Tabel 1 Virkninger på de offentlige finanser ved Reformkommissionens anbefaling om at omdanne 10. klasse

	Mio. kr. (2023-pl)
I alt	-2.400
- Heraf virkning fra offentligt tilskud	-600
- Heraf arbejdsudbudsvirkning	-1.800

Anm.: Et positivt tal angiver, at anbefalingen er forbundet med udgifter, mens et negativt tal angiver, at anbefalingen tilvejebringer et provenu. Der er afrundet til nærmeste 50 mio. kr. Tallene summerer derfor nødvendigvis ikke til totalen. Beregningerne er behæftet med betydelig usikkerhed og beror på en række beregningstekniske antagelser. Beregninger af arbejdsudbudsvirkninger er beskrevet i separat notat på kommissionens hjemmeside, hvor virkninger på de offentlige finanser af omlægningen af ungdomsuddannelseslandskabet og 10. klasse er beskrevet.

Kilde: Egne beregninger.

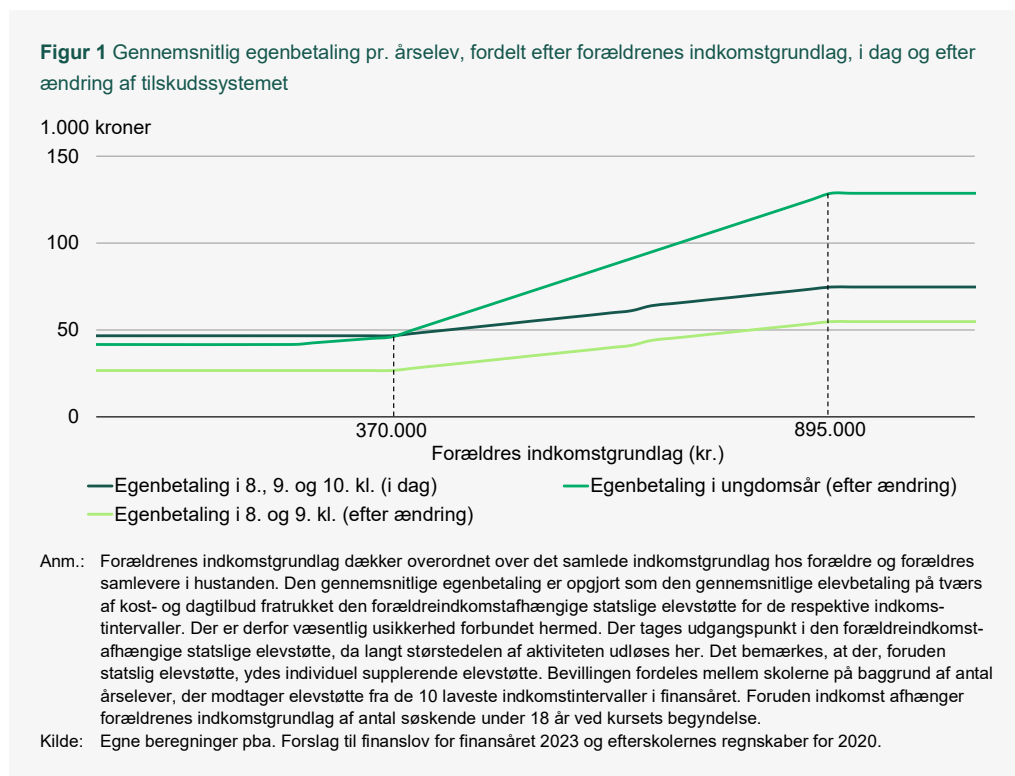
Nye tilskud til efterskoler

Anbefaling 2.3.a: Det offentlige tilskud til et efterskoleophold i 8. og 9. klasse øges med henblik på at reducere egenbetalingen. Formålet er at tilskynde unge til at vælge et efterskoleophold på disse klassetrin.

Anbefaling 2.3.b: Det offentlige tilskud reduceres i gennemsnit for efterskolernes ungdomsår. Det sker på en måde, så tilskuddet for forældre med et indkomstgrundlag over 370.000 kr. reduceres i forhold til i dag, og tilskuddet til forældre med et lavere indkomstgrundlag øges.

Øget offentligt tilskud til 8. og 9. klasse på efterskolerne

Kommissionen anbefaler at øge det offentlige tilskud til 8. og 9. klasse på efterskoler med 20.000 kr. pr. årselev. Formålet med anbefalingen er at øge tilgangen i 8. og 9. klasse på efterskoler for derigennem at mindske betydningen af omlægningen af 10. klasse for efterskolerne samt øge mulighederne for et efterskoleophold for børn i lavindkomstfamilier. Den forudsatte ændring i egenbetalingen er illustreret i figur 1.¹

¹ Det er forudsat, at efterskolerne kanaliserer det lavere offentlige tilskud direkte ud til forældrene gennem tilsvarende højere egenbetaling, jf. senere i faktaark.

Justeret offentligt tilskud til ungdomsår efter 9. klasse på efterskolerne

Kommissionen anbefaler, at det offentlige tilskud til et ungdomsår efter 9. klasse på efterskolerne i gennemsnit sænkes med 30.000 kr. pr. årselev sammenlignet med det offentlige tilskud til 10. klassetrin på efterskolerne i dag. Efterskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud påvirkes ikke af anbefalingen. Derudover anbefaler kommissionen, at den sociale gradient justeres i ungdomsåret, så egenbetalingen alt andet lige reduceres for forældre med indkomstgrundlag under 370.000 kr., mens den øges for indkomstgrundlag derover. Den beregnings-tekniske ændring i egenbetaling er illustreret i figur 1.

Derudover anbefaler kommissionen, at der fremover kun er mulighed for offentligt tilskud til ét år på de almene efterskoler, medmindre man vælger efterskoleophold i 8. og 9. klasse i forlængelse af hinanden.²

Forudsat virkning på de offentlige finanser

I 2021 skønnes efterskolernes omsætning at have været ca. 5.450 mio. kr. Heraf modtog efterskolerne ca. 3.550 mio. kr. (2023-pl) i offentligt tilskud, dels som direkte offentligt tilskud og dels som statslig elevstøtte, og ca. 1.900 mio. kr. i egenbetaling. Efterskolerne fastsætter – som frie skoler – selv elevbetalingen inden for lovens rammer. Mindste ugentlige elevbetaling fastsættes på de årlige finanslove.³

Der er ikke tidligere gennemført en lignende omlægning, der kan lægges til grund for et egentligt skøn over, hvordan anbefaling 2.3.a og 2.3.b påvirker de offentlige finanser. Der er derfor taget udgangspunkt i en række beregningstekniske adfærdsforsudsætninger, der viser de ændrede elevstrømme, som kommissionen vurderer er nødvendige for at tilvejebringe et tilstrækkeligt provenu til den samlede omlægning af ungdomsuddannelseslandskabet, og for at efterskolerne også kan spille en aktiv rolle i det nye uddannelseslandskab. Der er således ikke tale om et skøn, men et forudsat provenu.

Følgende beregningstekniske antagelser om elevstrømme er lagt til grund:

- Grundet det justerede offentlige tilskud forudsættes det, at 0 pct. af eleverne, der i dag går mere end ét år på de almene efterskoler, fremover vil gøre det. Blandt de elever, der før har taget flere år i 8. og/eller 9. klasse på efterskoler, forudsættes ca. 80 pct. at vælge folkeskole i 8./9. klasse og ca. 20 pct. at vælge fri- og privatskole i 8./9. klasse.⁴
- 50 pct. af eleverne, der i dag går på 10. klassetrin på de almene efterskoler, forudsættes fremover at vælge 8./9. klasse på efterskoler.

² I nærværende notat er ”almene efterskoler” defineret som efterskoler, der *ikke* er godkendt med samlet særligt undervisningstilbud.

³ På forslaget til finansloven for 2023 er mindste ugentlige elevbetaling 1.671 kr. for kostelever svarende til 66.846 kr. pr. årselev og 1.179 kr. for dagelever svarende til 47.146 kr. pr. årselev.

⁴ Dette er baseret på den nuværende elevfordeling blandt dem, der går i hhv. folkeskoler, kommunale ungdomsskoler og ungdomskostskoler og fri- og privatskoler.

- 20 pct. af eleverne, der i dag går på 10. klassetrin på de almene efterskoler, forudsættes fremover at vælge et ungdomsår efter 9. klasse på efterskolerne.⁵
- 10 pct. af eleverne, der ikke i dag vælger et efterskoleophold, forudsættes fremover at vælge 8./9. klasse på efterskoler som følge af den lavere egenbetaling.⁶ Heraf forudsættes ca. 90 pct. at vælge almene efterskoler og ca. 10 pct. at vælge efterskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud.⁷

Det er beregningsteknisk lagt til grund, at efterskolerne kanalisere det højere/lavere offentlige tilskud pr. årselev direkte ud til forældrene gennem tilsvarende lavere/højere egenbetaling. Yderligere er det lagt til grund, at en højere social gradient vil påvirke forældres arbejdsudbud negativt som følge af en højere sammensat marginalskat.

Under ovenstående beregningstekniske forudsætninger vil omlægningen af tilskuddet til efterskolerne reducere de offentlige udgifter med 3.050 mio. kr., *jf. tabel 1.*

Tabel 1 Illustrative virkninger på de offentlige finanser ved Reformkommissionens anbefaling om at omlægge tilskuddet til efterskolerne

	<i>Mio. kr. (2023-pl)</i>
I alt	-3.050
- Heraf virkning fra offentligt tilskud	-450
- Heraf arbejdsudbudsvirkning	-2.600

Anm.: Der er afrundet til nærmeste 50 mio. kr. Tallene summerer derfor nødvendigvis ikke til totalen. Beregningerne er behæftet med betydelig usikkerhed og beror på en række beregningstekniske antagelser. Det forudsættes, at den besparelse kommunerne opnår, når en elev fravælger efterskole, udgør den merudgift, de skal afholde ifm. undervisning i folkeskolen eller betaling af kommunalt bidrag til fri- og privatskoler. Omlægningen af tilskuddet til efterskolerne øger forældrenes sammensatte marginalskat, hvilket antages at have en negativ påvirkning på deres arbejdsudbud. Dette er indregnet i den illustrative virkning på arbejdsudbuddet ved at omlægge tilskuddet til efterskolerne.

Kilde: Egne beregninger.

Forudsat virkning på efterskolernes økonomi og aktivitet

På baggrund af de beregningstekniske antagelser vil det offentlige tilskud til efterskolerne samlet set være omtrent uændret. Det dækker over to modsatrettede effekter. Det offentlige tilskud eksklusiv statslig elevstøtte falder som følge af et fald i aktiviteten på godt 10 pct. Omvendt forekommer en tilsvarende stigning i den

⁵ Det bemærkes, at i dag udgøres ca. 19 pct. af aktiviteten på efterskoler af elever med forældre i indkomstintervallerne under 370.001 kr. Yderligere bemærkes, at ca. 10 pct. af aktiviteten på efterskoler foregår på efterskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud. Egenbetalingen for ungdomsår vil falde sammenlignet med nuværende egenbetaling for elever med indkomstgrundlag under 370.001 kr. For elever på efterskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud falder egenbetalingen ligeledes for elever med indkomstgrundlag under 370.001 kr., mens egenbetalingen for øvrige elever på efterskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud ikke ændres på 10. klassetrin ift. i dag.

⁶ De elever, der ikke i dag vælger efterskoler, er defineret som en gennemsnitlig ungdomsårgang (3. og 4. kvartal 2021 og 1. og 2. kvartal 2022, 14-18 år) fratrukket gengangere og korrigeret for de beregningstekniske adfærdsforudsætninger.

⁷ Dette er baseret på den nuværende elevfordeling blandt dem, der går på hhv. almene efterskoler og efterskoler godkendt med et samlet særligt undervisningstilbud.

statslige elevstøtte grundet den ændrede elevsammensætning, hvor en større andel fremadrettet vil tage 8./9. klasse. Faldet i aktiviteten på godt 10 pct. medfører alt andet lige, at efterskolernes samlede indtægter fra egenbetalingen falder tilsvarende.

De offentlige finanser forbedres gennem den samlede virkning af offentlige udgifter til undervisning, mens det offentlige tilskud til efterskolerne isoleret set er omtrent uændret. Dette skyldes, at de offentlige merudgifter sfa. øget offentligt tilskud og dermed aktivitet i 8./9. klasse på efterskolerne skal modregnes de offentlige udgifter, der ellers ville skulle afholdes til fx folkeskole og fri- og privatskole.

Tilpasning af hf

Anbefaling 2.4: Den nye hpx-uddannelse indrettes, så elever som tilvalg kan tage hf-fag, hvilket betyder, at det første halve år af den nuværende toårige hf er inkluderet i hpx. Unge, der ønsker det, kan efterfølgende tage resten af den toårige hf på halvandet år. Der ændres ikke ved hf-forløbet for voksne over 18 år.

Kommissionen anbefaler, at det faglige indhold på hf følger indholdet på den nuværende toårige hf, men at tilrettelæggelsen af indholdet justeres som følge af implementeringen af hpx. Der anbefales ikke ændringer af hf-enkeltfag.

Unge, der ønsker at fortsætte på hf efter hpx, kan vælge specialiseringen mod eux og hf og vil dermed i løbet af det sidste halve år på hpx, tage fag på gymnasialt C-niveau, svarende til det første halve år af den nuværende toårige hf. Efter hpx kan de unge fortsætte på hf, der for deres vedkommende vil være berammet til halvandet år.

Kommissionen anbefaler, at fagpakkeforløbet på hf-uddannelsen udvides til at vare halvandet år frem for det nuværende étårige forløb. Det vil fortsat være muligt for hf-eleverne at vælge enten en udvidet fagpakke (en del af hf-uddannelsen) eller en overbygning (supplerende overbygningsforløb – SOF) efter hf-forløbet med henblik på at opnå generel studiekompetence og dermed adgang til universiteterne.

Der lægges ikke op til at ændre på den geografiske placering af hf-udbud. For en del unge kan opdelingen af hf-forløbet betyde et skift fra institutioner med udbud af hpx til institutioner med udbud af hf. Omfanget er uklart, da implementeringen af hpx formentlig vil skabe forandringer i institutionslandskabet. Det er i dag primært almene gymnasier samt VUC'er, der udbyder den toårige hf. Erhvervsskolerne kan dog også udbyde hf-uddannelsen i dag, og med det nye uddannelseslandskab med hpx vil flere erhvervsskoler forventeligt udbyde hf.

Kommissionen anbefaler, at der nedsættes et ekspertudvalg, som skal udbore rammer og kriterier for indholdet i hpx, herunder indholdet af specialiseringen mod eux og hf og sammenhængen med resten af hf-uddannelsen. Det kan i den forbindelse overvejes, om der skal være mulighed for, at enkelte elever kan tage ekstra fag på gymnasialt niveau på hpx, svarende til et ekstra halvt års hf-uddannelse og herefter kunne gennemføre en fuld hf på ét år.

Øgede krav i gymnasierne

Anbefaling 2.5: Det faglige niveau i de treårige gymnasiale uddannelser skal løftes, og de mulige veje hertil skal afklares.

Formålet er, at de gymnasiale uddannelser i højere grad målrettes unge, som ønsker at læse en lang eller mellemlang videregående uddannelse. Med etableringen af hpx, som er kendetegnet ved mere praktisk undervisning, skal øgede krav i gymnasierne bidrage til at gøre de faglige retninger i fremtidens to hovedveje tydeligere.

Det kan gøres på mange måder. Konkret peger kommissionen på to mulige veje:

1. Indføre krav om ét ekstra obligatorisk fag på A-niveau

Indførelsen af et ekstra obligatorisk fag på A-niveau kan markere, at der stilles høje faglige og boglige krav på de treårige gymnasiale uddannelser. Undervisningstimerne til det ekstra fag på A-niveau kan evt. tages fra de timer, der normalt bruges til valgfag, hvorved forslaget ikke vil medføre et øget antal undervisningstimer i forhold til i dag.

2. Indføre krav om enten 2. fremmedsprog (fortsætter) på A-niveau eller et naturfagligt fag, herunder matematik, på A-niveau i alle studieretninger på stx

Hvis studieretningerne på stx i højere grad rettes mod fremmedsprog og naturfaglige fag, herunder matematik, kan det medvirke til at tegne stx's studieforberedende profil tydeligere op og herved understøtte de unges valg af ungdomsuddannelse. Derudover kan det potentielt bidrage til, at færre studenter skal supplere med ekstra fag, inden de kan optages på videregående uddannelse og styrke studenternes kompetencer. Endeligt har flere internationale studier dokumenteret, at matematik har en positiv effekt på, hvordan unge klarer sig siden hen.¹

Undervisningen i gymnasiet er tilrettelagt i fag på A-, B- og C-niveau. Som udgangspunkt skal elever på stx og hhx have fire fag på A-niveau, og elever på htx skal have tre fag på A-niveau. Ca. 35 pct. af alle stx- og htx-elever og 45 pct. af alle hhx-elever har allerede i dag ét eller flere ekstra fag på A-niveau. På de treårige gymnasiale uddannelser er der i 2021 ca. 17.500 elever med matematik A, svarende til ca. 45 pct. af alle elever.

¹ Se fx (A) Aucejo og James (2021): *The path to college education: The role of math and verbal skills*.
(B) Goodman (2019): *The Labor of Division: Returns to Compulsory High School Math Coursework*.
(C) Cortes et al. (2015): *Intensive math instruction and educational attainment: Long run impacts of double-dose algebra*.
(D) Joensen og Nielsen (2016): *Mathematics and Gender: Heterogeneity in Causes and Consequences*.

Styrkede erhvervsuddannelsesstilbud

Anbefaling 2.6.a: Grundforløbets 2. del på fagligt beslægtede erhvervsuddannelser samles i klynger af bredere grundforløb, så eleverne får flere søgemuligheder for lærepladser. Dermed skabes der bedre muligheder for bæredygtige undervisningstilbud og attraktive faglige og sociale miljøer.

Anbefaling 2.6.b: Alle voksne får adgang til det introducerende grundforløb GF+. Forløbets form og indhold justeres parallelt med lempede adgangskrav.

Anbefaling 2.6.c: Arbejdsmarkedets parter opfordres, som led i deres fælles rolle og ansvar for udviklingen af erhvervsuddannelserne, til at drøfte, om der er behov for større fleksibilitet i tilrettelæggelsen og længden af både grundforløbets 2. del og hovedforløbet. Parterne opfordres også til *løbende* at drøfte, om der er balance mellem optaget på de enkelte erhvervsuddannelser, og at sikre at der er et tilstrækkeligt antal lærepladser på tværs af fag og brancher.

Klyngedannelser på erhvervsuddannelserne

Der er i dag en specialiseret struktur på erhvervsuddannelserne, hvor hver uddannelse har sit eget grundforløb 2 (GF2), der som udgangspunkt kun giver adgang til hovedforløbet på samme uddannelse. Ved at samle nogle af uddannelserne i klynger etableres et fagligt bredere grundforløb, mens specialiseringen finder sted på uddannelsernes hovedforløb.

Med anbefalingen om at stille krav til, at fagligt beslægtede erhvervsuddannelser skal samles i klynger, får eleverne flere søgemuligheder ved, at der bliver adgang til flere hovedforløb fra de enkelte grundforløb og dermed også et bredere felt af mulige lærepladser. Samtidig medfører klyngedannelsen, at der skabes bedre muligheder for at opnå større volumen på GF2-holdene – potentielt til gavn for både det faglige og sociale miljø samt for den økonomiske bæredygtighed på erhvervsskolerne.

Krav om etableringen af klynger kan tage udgangspunkt i, hvor der findes et indholdsmæssigt fagligt og branchemæssigt overlap mellem uddannelser, som berettiger etableringen af enslydende overgangskrav, *jf. boks 1*.

Boks 1 Muligheder for klyngedannelse på grundforløbets 2. del

På nogle områder har de faglige udvalg allerede i dag etableret ens overgangskrav på tværs af to eller flere uddannelser. På disse områder er der således allerede indholdsmæssige forudsætninger for etableringen af et fælles grundforløb. Det gælder fx nedenstående uddannelser på transportområdet:

- Vejgodstransport
- Togklargøring
- Lufthavnsuddannelsen
- Kranfører
- Lager og terminal
- Havne og terminal
- Autohjælp

Identifikationen af oplagte "klynger" kan også ske med udgangspunkt i, hvilke uddannelser der i dag giver adgang til hinandens hovedforløb. Fra 1. august 2022 giver omtrent halvdelen af alle erhvervsuddannelsers GF2-forløb adgang til andre uddannelsers hovedforløb. Et eksempel herpå er fødevarerområdet, hvor de faglige udvalg for følgende uddannelser har besluttet, at der skal være adgang til hovedforløbet for elever fra de øvrige uddannelsers GF2, selvom overgangskravene ikke er enslydende:

- Gastronom
- Bager- og konditor
- Gourmetslagter
- Ernæringsassistent

Det er altså på disse uddannelser muligt for eleverne at skifte spor, men det i dag ikke muligt for skolerne at samle og nemmere at sikre bæredygtige hold, fordi der er forskel i fagene.

Forslaget skal ses i forlængelse af initiativet i Trepartsaftale om flere lærepladser og entydigt ansvar fra 2020 om øget fleksibilitet i overgangen fra grundforløb til hovedforløb. Kommissionen anbefaler i forlængelse heraf, at der fremover stilles krav til de faglige udvalg om etablering af konkrete klynger. Det vil i samarbejde med de faglige udvalg skulle afdækkes nærmere, hvor mange klynger af grundforløb der vil kunne etableres.

Voksne på GF+

GF+ er et forløb på 10 uger, hvor voksne over 18 år kan få hjælp til at blive afklaret om fremtidige uddannelsesvalg og får opkvalificeret generelle almene og erhvervsfaglige kompetencer.

Muligheden for GF+ blev indført i 2020 og er således relativt ny. Aktiviteten har hidtil været relativt begrænset. I 2021 påbegyndte omkring 500 voksne (over 18 år) GF+ fordelt på 22 erhvervsskoler, hvilket svarer til under 1 pct. af eleverne over 18 år, der påbegyndte deres erhvervsuddannelse på grundforløbets 2. del.

En kortlægning fra 2018 viser, at forberedende forløb generelt styrker elevernes gennemførelse af en erhvervsuddannelse.¹

Der er i dag en række restriktioner for, hvem der kan optages på GF+. Elever, der tidligere har gennemført en ungdomsuddannelse eller har fuldført grundforløbets 2. del, har fx ikke adgang til GF+. Dette udelukker bl.a. en del personer, som

¹ Rambøll (2018): *Kortlægning. Styrket søgning og gennemførelse af eud.*

tidligere har påbegyndt en erhvervsuddannelse, men ikke er lykkedes med at gennemføre.

Erfaringer fra sektoren tyder på, at der er en målgruppe, der ville have glæde af forløbet, men som ikke kan optages i dag pga. restriktionerne. Sektorens foreløbige erfaringer med GF+ er, at GF+ i sin nuværende form ikke i tilstrækkelig grad tilgodeser de forskelligartede behov, som målgruppen af elever over 18 år har med hensyn til afklaring og opkvalificering. I tillæg til anbefaling om, at alle voksne fremover skal have adgang til det introducerende grundforløb GF+ anbefaler kommissionen derfor, at GF+-forløbets form og indhold justeres parallelt. Indholdet på GF+ bør eksempelvis kunne målrettes forskellige målgrupper, *jf. boks 2*.

Boks 2 Eksempler på muligt indhold i GF+ sammensat efter tre forskellige målgrupper

Eksempel 1: Forløb for elever med behov for dansksprogligt kompetenceløft: For elever med behov for dansksproglig opkvalificering kan GF+ tilrettelægges som et forløb med vægt på undervisning i dansk som andetsprog. Hermed får forløbet en tydelig dansksproglig profil, hvilket fx kan understøtte, at flere med begrænsede dansksproglige kompetencer optages på og gennemfører et SOSU-grundforløb.

Eksempel 2: Forløb med fokus på opnåelse af grundfagsniveauer: For elever, der skal videre på en erhvervsuddannelse med høje krav til hvilke grundfagsniveauer, der skal nås inden hovedforløbet, kan GF+ tilrettelægges som et forløb med meget grundfagsundervisning. Antallet af grundfag samt mulige niveauer vil skulle afklares nærmere.

Eksempel 3: Forløb med fokus på afklaring og praksisfaglig kompetence: For elever, der er uafklarede i forhold til hvilken uddannelse, de skal vælge, kan GF+ tilrettelægges med fokus på praksisfaglig afklaring med vægt på erhvervsfag, og hvor en del af undervisningen evt. udlægges som virksomhedsforlagt undervisning.

Parternes rolle og ansvar

Hver enkelt af de omkring 100 erhvervsuddannelser er forankret i faglige udvalg, som er sammensat af repræsentanter fra arbejdsgiver- og arbejdstagersiden fra det pågældende jobområde, som uddannelsen uddanner til. De faglige udvalg har bl.a. til opgave at bestemme uddannelsernes varighed, kompetencemål og struktur, herunder med hensyn til fordelingen af skoleundervisning og oplæring. De faglige udvalg har ligeledes en central rolle i at understøtte, at der er et tilstrækkeligt antal lærepladser på tværs af fag og brancher.

Kommissionen anbefaler, at parterne drøfter mulige bidrag til, at der er den nødvendige fleksibilitet til stede med hensyn til længden og tilrettelæggelsen af både grundforløbets 2. del og hovedforløb, samt om der kan være elever, som ville have gavn af et mere individuelt og fleksibelt uddannelsesforløb. Parterne opfordres også til løbende at drøfte, om der er balance mellem optaget på de enkelte erhvervsuddannelser, og til at sikre, at der er et tilstrækkeligt antal lærepladser på tværs af fag og brancher.

Økonomi

Forslaget om at udvide målgruppen for GF+ vurderes at medføre udgifter for 70 mio. kr. årligt.

Effekten af de ovenstående tiltag kendes ikke. Forslagene kan potentielt bidrage til at sænke frafaldet og dermed understøtte, at flere får en erhvervsuddannelse.

Dette vil medføre øgede statslige taxameterudgifter og øgede ikke-statslige udgifter til AUB-lønrefusion. Hvis forslagene fører til, at flere får en uddannelse, vil det desuden kunne bidrage til højere beskæftigelse.

FGU som nøgleaktør

Anbefaling 2.7.a: Enhver ung, der ikke har bestået folkeskolens afgangseksamen, har ret til at komme på FGU, hvor det er muligt at forbedre eksamensresultater, så man siden kan få adgang til en ungdomsuddannelse. Unge under 18 år, der har afbrudt en ungdomsuddannelse, skal have en tilsvarende ret.

Anbefaling 2.7.b: Der foretages et institutionspolitisk eftersyn, som skal danne afsæt for et robust institutionslandskab – også i perioder med svingende elevtilgang.

Anbefaling 2.7.c: Der udvikles et særskilt efteruddannelsesprogram for lærerne på FGU, som skal bidrage til at understøtte lærernes didaktiske kompetencer for at kunne udøve en praksisbaseret, helhedsorienteret og inkluderende undervisning, som er en hjørnesteen i FGU.

FGU skal være en ret for visse unge

Unge, der ikke kan honorere adgangskravene til enten den nye ungdomsuddannelse, hpx, eller de gymnasiale ungdomsuddannelser, skal have ret til at komme på FGU, hvor det er muligt for den unge at forbedre deres faglige, personlige og sociale kompetencer. Forslaget indebærer, at den kommunale ungeindsats (KUI) stadig skal vejlede den unge med henblik på at finde det mest relevante tilbud for den enkelte unge, herunder specialtilbud efter undervisningspligtens ophør, Frie Fagskoler, TAMU, beskæftigelsestilbud mv. Men unge, der ikke kan honorere adgangsforsættelserne til den nye ungdomsuddannelse eller de gymnasiale ungdomsuddannelser, vil altid have ret til at vælge FGU uanset, hvilket tilbud KUI rådgiver den unge til at vælge. Unge, som er i målgruppen for Særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU), er undtaget den nye ret til FGU, da de som i dag fortsat skal have ret til STU.

Derudover anbefaler kommissionen, at elever, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse, men afbrudt den, før de bliver 18 år, får en tilsvarende ret til FGU.

Forslaget vurderes at medføre øgede offentlige udgifter på ca. 50 mio. kr. årligt.

Institutionspolitisk eftersyn

FGU har siden etableringen oplevet en række udfordringer som følge af mindre aktivitet end forudsat ved uddannelses oprettelse. Det udfordrer FGU-institutionernes økonomi. Aktivitetsudviklingen skyldes bl.a., at flere unge i målgruppen opfylder adgangskravene til ungdomsuddannelserne. Samtidig har uddannelsens opstartsperiode været præget af COVID-19 og en højkonjunktur, der har gjort det lettere for unge at komme i beskæftigelse.

Kommissionen anbefaler derfor, at der igangsættes et institutionspolitisk eftersyn, der skal afdække institutionslandskabets økonomiske og faglige bæredygtighed. Eftersynet skal afdække institutionernes mulighed for at efterleve de krav og målsætninger, som er fastsat i loven og den politiske aftale, og undersøge, om der lo-

kalt og på landsplan er de FGU-udbud, der er behov for set i forhold til den nuværende og forventede fremtidige aktivitet. Eftersynet skal tage udgangspunkt i en række kriterier, som fra et strukturelt synspunkt vil være væsentlige for at understøtte institutionernes økonomiske og faglige bæredygtighed over tid.

I forbindelse med institutionseftersynet anbefaler kommissionen, at det undersøges, hvordan egu-spolet fremtidssikres, samt om der er u hensigtsmæssige incitamenter for kommunerne til ikke at målgruppevurdere til FGU. Kommissionen anbefaler derudover, at det undersøges, hvorvidt der skal være øget mulighed for at forlænge FGU ud over de to år som følge af kommissionens anbefaling om at omlægge 10. klasse (ekskl. specialtilbud). I dag kan forlængelse af uddannelsesstiden for en elevs samlede uddannelsesforløb maksimalt gives i et omfang, der svarer til 10 pct. af institutionens samlede årselevtal i det forudgående finansår, og forlængelse forudsætter kommunalbestyrelsens godkendelse. Kommunerne kan derudover forlænge FGU-forløb ud over to år uden statslig medfinansiering.

Efteruddannelse til lærere på FGU

FGU blev oprettet i 2019 som en ny uddannelse på nye institutioner, hvor der skulle etableres en ny fælles professionsidentitet og pædagogik blandt forskellige lærergrupper bl.a. fra VUC-sektoren og produktionsskolerne. Kommissionen anbefaler, at der udvikles et efteruddannelsesprogram med et pædagogisk og didaktisk indhold, som er særligt målrettet undervisere på FGU.

Formålet er todelt. For det første er formålet, at lærerne får didaktiske kompetencer til at kunne udøve den praksisbaserede, helhedsorienterede og inkluderende undervisning, som er en hjørnesten i FGU. For det andet er formålet, at lærerne får specialpædagogiske kompetencer til at kunne undervise og skabe relationer til elever med forskellige funktionsnedsættelser, som fx ordblindhed og autisme.

Det foreslås, at der afsættes i alt 135 mio. kr. til udvikling og afholdelse af et toårigt efteruddannelsesprogram for lærere på FGU.

Udvidede SU-muligheder til studerende med funktionsnedsættelse

Anbefaling 2.8: Studerende, som i mindst én måned har modtaget SU-handicaptillæg, tildeles 24 ekstra SU-klip til deres globale SU-ramme og 12 ekstra SU-klip til SU-støttetiden til den igangværende uddannelse.

Andelen af studerende med funktionsnedsættelser på de videregående uddannelser er steget igennem en årrække (fra ca. 3 pct. af de studerende i 2010 til ca. 11 pct. af de studerende i 2020). En af de centrale udfordringer, som studerende med funktionsnedsættelser støder på i det videregående uddannelsessystem, er samspillet mellem SU-reglerne og uddannelsesreglerne, når de fx læser uddannelsen på nedsat tid. Nogle studerende oplever en situation, hvor de får dispensation af deres uddannelse til at forlænge deres studietid, mens mulighederne for at modtage SU ikke udvides tilsvarende.¹

Forslaget lægger op til, at studerende, som modtager SU-handicaptillæg², tildeles 24 ekstra SU-klip til deres globale SU-ramme og 12 ekstra SU-klip til SU-støttetiden til den igangværende uddannelse. Anbefalingen skal ses i sammenhæng med kommissionens anbefaling fra *Nye Reformveje 1*, om at omlægge SU-stipendiet til lån på kandidatuddannelserne samt at reducere den globale klipramme til 54 klip.

Forslaget vurderes at indebære udgifter, da studerende med SU-handicaptillæg har mulighed for at modtage SU-stipendier i flere måneder end hidtil, og nogle studerende med SU-handicaptillæg kan være længere tid om at gennemføre uddannelsen, hvilket kan medføre, at nogle træder senere ud på arbejdsmarkedet. Kommissionen lægger op til, at forslaget finansieres ved at sænke SU-handicaptillægget fra i dag ca. 9.400 kr. til ca. 7.700 kr. svarende til 66-percentilen for studerende med erhvervsindkomst.³ Derved er der samlet set ikke merudgifter ved forslaget.

¹ <https://ufm.dk/publikationer/2022/bedre-vilkar-for-studerende-med-funktionsnedsaettelser/rapport-bedre-vilkar-for-studerende-med-funktionsnedsaettelser.pdf>

² SU-handicaptillægget gives efter ansøgning til studerende, hvis de pga. en varig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har meget betydelige begrænsninger i evnen til at påtage sig erhvervsarbejde.

³ Til sammenligning er den gennemsnitlige erhvervsindkomst for studerende, der har erhvervsindkomst og ikke modtager SU-handicaptillæg, ca. 7.200 kr.

Støtte til treårige hf-forløb

Anbefaling 2.9: Der afsættes midler til at understøtte de treårige hf-forløb, der henvender sig til elever, der på grund af en funktionsnedsættelse eller tilsvarende vanskeligheder har behov for et forlænget uddannelsesforløb.

Kommissionen anbefaler, at etableringen af særlige hf-klasser, der kan understøtte elever med særlige behov, understøttes økonomisk ved at afsætte en ramme til en ansøgningspulje i en størrelsesorden på 15-25 mio. kr. årligt. Derudover foreslås det, at den foreslåede ekspertgruppe for tilpasning af hf også får til opgave at pege på en konkret model for, hvordan de særligt tilrettelagte klasser bedst kan understøttes.

De gymnasiale uddannelsesinstitutioner har fra 2021 haft mulighed for at samle elever, der pga. funktionsnedsættelse eller tilsvarende vanskeligheder har et forlænget forløb, i hele klasser. Målgruppen for klasserne kan fx være elever med ADHD, angst eller andre udfordringer, og uddannelsen kan forlænges med ét år. Det betyder eksempelvis, at en toårig hf kan forlænges til tre år, hvilket giver mulighed for at tage højde for målgruppens særlige behov.

Kommissionen vurderer, at der er behov for at understøtte særligt tilrettelagte klasser. Samtidig har Danmarks Evalueringsinstitut i en evaluering af ASF-klasser og andre særligt tilrettelagte klasser vurderet, at der er et større behov for de særligt tilrettelagte klasser, end der er i dag udbygdes.¹

¹ EVA (2022): *Evaluerings af ASF-klasser og andre særligt tilrettelagte klasser.*

Det videre arbejde med implementering af hpx

Anbefaling 2.10.a: Arbejdet med at skabe en implementeringsmoden model for hpx forankres i et ekspertudvalg, som konsulterer institutioner, faglige organisationer, interessenter og særligt sagkyndige på ungdomsuddannelsesområdet med henblik på at udvikle det konkrete indhold og de præcise rammer for uddannelsen.

Anbefaling 2.10.b: Indholdet i hpx – herunder fordelingen af undervisningstimer, de forskellige faglinjer samt fagenes undervisningsindhold – evalueres efter fem år og tilpasses på baggrund af evalueringen.

Ekspertudvalg til implementering af hpx

Etableringen af hpx er en omfangsrig opgave og kræver, at der flyttes nogle store sten i det nuværende ungdomsuddannelseslandskab. Kommissionen har præsenteret sigtelinjerne og retningen – men der er behov for videreudvikling og afklaring af, hvordan den anbefalede overordnede struktur kan implementeres. Derfor anbefaler kommissionen, at der nedsættes et ekspertudvalg til videreudvikling og implementering af hpx.

Ekspertudvalget skal bestå af kyndige uddannelsesfolk, der i udviklingen af det konkrete indhold og rammer for den nye uddannelse skal inddrage institutioner, faglige organisationer, interessenter og særligt sagkyndige på ungdomsuddannelsesområdet.

Kommissionen anbefaler, at arbejdet tager udgangspunkt i otte punkter, som kommissionen vurderer er afgørende for en vellykket implementering af hpx:

- 1. En bred indgang for unge, som i dag vælger grundforløbets 1. del eller hf*
Hpx skal favne bredt og være et attraktivt tilbud for unge, der i dag vælger grundforløbets 1. del på erhvervsuddannelserne og hf direkte efter grundskolen. Uddannelsen skal også favne unge, der gerne vil videre med en eux og unge, som i dag vælger gymnasiet, der ønsker en mere praksisrettet ungdomsuddannelse. Det skal afdækkes, hvordan den præcise sammenhæng mellem hpx, hf og erhvervsuddannelserne, herunder eux, skal være.
- 2. 10. klasse erstattes af nye tilbud*
Den nuværende 10. klasse, herunder også på efterskoler, skal erstattes af nye tilbud. Dele af indholdet i 10. klasse skal i stedet indgå i hpx, hvor unge får mulighed for at forbedre sig fagligt, blive mere modne og afklarede om uddannelses- og erhvervsvalg. Specialundervisningstilbud på 10. klassetrin skal fortsat bevares, så unge med faglige og eventuelle andre udfordringer fortsat har mulighed for et anderledes undervisningstilbud.
- 3. Faglinjer og stamklasser for at understøtte ungdoms- og interessefællesskaber*
På hpx skal eleverne opleve at være en del af et egentligt klassefællesskab. Hpx skal derfor bygges op om faglinjer, hvor store dele af undervisningen foregår i stamkasser for at understøtte et egentligt klassefællesskab. Fagene

på hver linje skal have et naturligt sigte mod konkrete erhvervs- og professionsområder for at give en fornemmelse af mulighederne efter hpx, men linjerne bør ikke være bindende eller begrænsende for elevens efterfølgende mulighed for valg af uddannelse eller erhverv.

4. *Praksisbaseret og praksisrelateret tilrettelæggelse som grundpræmis*
Hpx skal være funderet i en problemløsnings- og projektorienteret pædagogik med fokus på samarbejde mellem de praktiske og boglige fag. Ekspertudvalget bør i den forbindelse tage stilling til hvilke lærerkompetencer og mulige efteruddannelsesinitiativer, der er behov for. Samtidig skal der tages stilling til, hvilket niveau de obligatoriske fag på hpx skal have – og det skal undersøges, om der kan være mulighed for, at enkelte elever kan tage ekstra hf-fag for herefter at kunne gennemføre en fuld hf på ét år.
5. *Volumen, geografisk nærhed og skolehjem*
En tilstrækkelig elevvolumen er afgørende for en vellykket implementering af hpx. Samtidig skal ambitionen om volumen afvejes over for fx hensyn til kvalitet og geografisk nærhed. Der bør også overvejes muligheden for en udvidet brug af skolehjem eller lignende, fx om der lokalt kan indgås samarbejder mellem uddannelsesinstitutioner om udbuddet af hpx.
6. *Institutionslandskab skal kunne rumme både store og små udbud*
Kommissionen anbefaler, at der etableres et gensidigt forpligtende samarbejde mellem eksisterende institutioner, så hpx-udbuddet i størst mulig grad fremstår som en fælles mulighed. Særligt i mindre byer, hvor et netværk mellem uddannelsessteder kan være med til at understøtte en kritisk masse til hpx.
7. *Uddannelsen skal kunne rumme unge med særlige behov*
Hpx skal kunne rumme unge, der har behov for at følge særligt tilrettede forløb for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse.
8. *Studiekompetencegivende*
Hpx skal fuldføres med en afsluttende eksamen, som man kender det fra 10. klasse, hf og erhvervsuddannelserne – og være adgangsgivende til visse erhvervsakademiuddannelser, hvis eleverne på hpx har valgt fag på det efterspurgte niveau. Ekspertudvalget skal afdække mulige veje hertil.